

Opracował
Bogdan Szwagrak hm.

HARCOWNICY

Część trzecia

**O CZYM DRUŻYNOWY
WIEDZIEĆ POWINIEN**

Z.H.P.
GŁÓWNA KWATERA HARCERZY
WYDZIAŁ METODYCZNO-PROGRAMOWY
LONDYN 1989

Uzupełnił i poprawił
hm. Marian Sciciński

Opracowanie graficzne
hm. Marian Sciciński

Okładkę projektował
hm. Józef Mrozek

Ilustracje wykonał
dh. Marek Kleiber
z "Na Tropie"

Wydanie Trzecie
Londyn-1989

Opracował
Bogdan Szwagrak hm.

HARCOWNICY

Część trzecia

O czym drużynowy drużyny harcowników
wiedzieć powinien.

Garść instruktorskich doświadczeń ,
zebrana w części trzeciej, ma pomóc
drużynowym i kandydatom na stopnie
instruktorskie w ich wielkiej, pięknej
i odpowiedzialnej pracy społecznej
na harcerskich placówkach.

ISTOTA HARCERSTWA

Dwie zasady stanowią o istocie harcerstwa:

PRAWO HARCERSKIE
METODA

Prawo daje ideał wychowawczy.

Metoda decyduje o sposobie postępowania w życiu.

Najważniejszym elementem w metodzie harcerskiej jest **S y s t e m z a s t ę p o w y**.

DRUŻYNA :

Drużyna jest jednostką organizacyjną, wychowawczą i gospodarczą.

Drużyna harcówników składa się z paru zastępów po 6-10 członków i pracuje pod kierownictwem drużynowego, jego komendy i zastępu zastępów.

DRUŻYNOWY :

Drużynowy jest kierownikiem pracy i wychowawcą drużyny, który powierzona sobie młodzież wychowuje w myśl zasad ideowych harcerstwa.

Jedna jest Polska jak Bóg jeden w niebie,
Wszystkie me siły Jej składam w ofierze,
Na całe życie, które wzięłem z Ciebie,
Cały do Ciebie, Ojczyzno należę.

Twych wielkich mężów przykład doskonały,
Twych bohaterów wielbię święte kości,
Wierzę w Twą przyszłość, pełną wielkiej chwały,
Potęgi, dobra i sprawiedliwości.

Wiem, że nie ucisk i chciwe podboje,
Lecz wolność ludów szła Twym znakiem,
Że nie ma dziejów piękniejszych nad Twoje
I większej chluby, niżli być Polakiem.

Jestem jak żołnierz - na wszystko gotowy
I tak w Ojczyźnie, jak i w obcym kraju,
Czuwam i strzegę skarbu polskiej mowy,
Polskiego ducha, polskiego zwyczaju.

Z Narodem Polskim na zawsze związany
I w każdej chwili to samo z Nim czuję,
Do wspólnej, wielkiej przyszłości wezwany -
Wszystkim Polakom braterstwo ślubuję.

Jan Lechoń

DRUŻYNOWY WYCHOWAWCA

Twórca skautingu wprowadzając do swego systemu wychowawczego zasadę stopni i sprawności, uzyskiwanych kolejno po odbyciu odpowiednich prób, opierał się na długim doświadczeniu ludzkości, stwierdzającym ważność tej zasady w pracy wychowawczej.

Zainteresowanie wymaganiami prób, ze względu na stopień, czy sprawność, do którego osiągnięcia prowadzi próba, pobudza aktywność chłopca w drużynie.

Czyni chłopca podatnym na oddziaływanie wychowawczo-harcerskie i wprowadza go na drogę systematycznej pracy samowychowawczej pod kierunkiem drużynowego- wychowawcy.

Drużynowy powinien dążyć do tego, aby chłopcy uczyli się rzeczy pożytecznych sami z własnej inicjatywy. (Baden Powell)

Nie jest zadaniem drużynowego wszystkiego wszystkich chłopców w drużynie nauczyć.

Drużynowy powinien stwarzać warunki, wskazywać sposoby, organizować pomoc kształcenia się harcerskiego.

Praca wychowawcza w drużynie musi uwzględnić dwie zasadnicze strony:

- a) chłopca
- b) cel, do którego prowadzimy

ROLA DRUŻYNOWEGO-WYCHOWAWCY JEST WIELKA
I ODPOWIEDZIALNA.

DRUŻYNOWY POWINIEN WIEDZIEĆ, ŻE METODA HARCERSKA POLEGA:

- a) - na zupełnej dobrowolności przyjmowania na siebie obowiązków, nakładanych przez fakt przyjęcia do zastępu i drużyny, a w dalszym ciągu służby harcerskiej - przez Przyrzeczenie i Prawo.
- b) - na pewnego rodzaju samorządzie i na takich zabawach, grach i zajęciach, jakie odpowiadają upodobaniom samej młodzieży.
- c) - na ogromnym wyborze (n.p. dobrowolnie obrane sprawności)
- d) - na współpracy środowiska (zastępu, drużyny) jako całości.
- e) - na dobrym przykładzie drużynowego.
- f) - na życiu na świeżym powietrzu (wycieczki, biwaki, obozy)
- g) - na traktowaniu chłopców jak dorosłych i wspólne z nimi omawianie wszystkich trosk i radości wspólnej pracy i życia w zastępie i drużynie.

Współpraca w małej grupie - zastępie - jest tajemnicą skutecznego wpływu na jednostkę, na kształtowanie charakteru jednostki.

Ta metoda pracy harcerskiej nazywa się "systemem zastępowym".

Celem metody harcerskiej jest praktyczna służba Polsce według zasad podanych w Przyrzeczeniu i Prawie.

Uświadomienie sobie przez harcerza celu jego "harcowania" nadaje głęboki sens całemu Ruchowi Harcerskiemu.

Uwaga: Drużynowi znajdują obszernie wyjaśnienie metody pracy harcerskiej w książce "Gawędy z Drużynowym", autor Henryk Glass. wyd. Z.H.P. str.144

DRUŻYNOWY POWINIEN WIEDZIEĆ, ŻE

- a) - podstawową cechą metody harcerskiej jest oddziaływanie od zewnątrz.
- b) - przedmiotem oddziaływania jest zawsze jednostka, a nigdy masa.
- c) - do każdej jednostki, bez względu na to czy ma ona lat 8 czy 48, zwracamy się z całym zaufaniem i z prawdziwym szacunkiem.
- d) - każdy człowiek, duży czy mały, posiada swoją osobowość, którą w Harcerstwie musimy uszanować.
- e) - zadaniem Harcerstwa jest przyjęcie z

pomocą poszczególnym jednostkom w ich pracy nad rozwojem wartości osobistych i społecznych.

- f) - oddziaływanie jedynie z zewnątrz przez nakaz i zakaz, przymus i kontrolę jest sprzeczne z celem i metodą Harcerstwa i prowadzi do spaczenia istoty Ruchu.

O CZYM DRUŻYNOWY WIEDZIEĆ POWINIEN

Prowadząc drużynę harcówników trzeba pamiętać, że chłopcy w wieku II-15 lat:

- a) - poszukują autorytetu
- b) - lubią się zrzeszać w "bandy"
- c) - lubią rywalizację
- d) - nie lubią słuchać rozkazów
- e) - chętnie spełniają rozkazy, gdy im drużynowy czymś bardzo imponuje
- f) - lubią hałas, ryzyko, bójkę, żarty i dużo jeść

DRUŻYNOWY POWINIEN WIEDZIEĆ. ŻE HARCERSTWO :

- a) - jest ciekawą grą, która ma wartość wychowawczą.
- b) - jest grą, w której starsi bracia i siostry stwarzają dla swych młodszych braci zdrowe otoczenie i zdrowe zajęcia.
- c) - jest radosnym braterstwem, którym zwalczamy kulturę egoizmu.
- d) - jest najpiękniejszą szkołą charakteru.

- e) - jest ruchem młodości, prowadzonym przez młodych dla młodych.

- f) - jest ruchem, w którym jakość członków musi zawsze być postawiona na pierwszym miejscu, a ilość na drugim.

PAMIĘTAJ DRUCHU DRUŻYNOWY, ŻE Z WIEKSIYM ZAPALEM BĘDZIESZ WPROWADZAŁ W CZYN PODANE CI RADY, JEŻELI ZROZUMIESZ ICH CEL.

DRUŻYNOWY POWINIEN WIEDZIEĆ, ŻE

- a) - ma mieć w sobie młodego ducha.
- b) - ma rozumieć psychologię różnych okresów życia chłopca.
- c) - ma pracować z indywidualnym wychowankiem a nie z masą .
- d) - ma pobudzać ducha społecznego między swymi wychowankami, aby osiągnąć najlepsze wyniki.
- e) - ma obowiązek w stosunku do chłopców i także obowiązek w stosunku do Harcerstwa.
- f) - ma największą odpowiedzialność w wychowaniu chłopców metodą harcerską.
- g) - ma zająć stanowisko starszego brata, a nie nauczyciela.
- h) - ma patrzeć na rzeczy pod kątem widzenia chłopca.

- i) - ma prowadzić, przodować i budzić entuzjazm we właściwym kierunku.
- j) - swoje zadanie najważniejsze rozumie przez poznanie każdego chłopca i rozwinięcie w nim cech dobrych, tak aby wykluczały złe.
- k) - podjąwszy się obowiązku uczenia własnym przykładem, musi wznosić się ponad małoskowne, osobiste względy i musi mieć dostatecznie szerokie poglądy, aby swoje, własne, osobiste zapatrywania podporządkować wyższemu prawu całości.

DRUŻYNOWY POWINIEN WIEDZIEĆ. ŻE HARGERSTWO :

- a) - nie jest organizacją dobroczynną prowadzoną dla biednych dzieci.
- b) - nie jest szkołą z ograniczonym programem i przepisami egzaminów.
- c) - nie jest brygadą oficerów i żołnierzy, bawiących się w kiepskie wojsko.
- d) - nie jest agencją posłańców dla wygody publiczności, czy innych organizacji.
- e) - nie jest wystawą, na której osiąga się powierzchowne wyniki przy pomocy zapłaty w postaci odznak honorowych.

UWAGA: - Drużynowi znajdują obszerne wyjaśnienia, odnośnie informacji zawartych w tej części "HARCOWNIKOW", w książce pt. "Wskazówki dla Skautmistrzów", autor Robert Baden Powell.
- Jest to podstawowe dzieło skautingu przeznaczone dla drużynowych.
Oraz w książce pt. "Metoda Harcerska i Jej Stosowanie", autor Dr. E. Grodecka.

STOPNIE I SPRAWNOŚCI HARGERSKIE

Stopnie i sprawności są w metodyce ruchu harcerskiego sprawą najważniejszą.

Stopnie i sprawności są podstawą i istotą naszej pracy harcerskiej.

Program prób na stopnie i sprawności stanowi szkielet całego harcerskiego systemu zajęć.

Jeżeli drużyna zaniedbuje sprawę stopni i sprawności harcerskich, znaczy to, że nie pracuje po harcersku.

Za należyte prowadzenie prób na stopnie i sprawności harcerskie odpowiada Rada Drużyny lub lub Rada Szczepu, względnie Rada Hufca.

Komisja prób stopni i sprawności przy Szczepie, czy przy Hufcu, powinna dbać o należyty poziom prób i właściwe przygotowanie się kandydatów. Próba na stopień harcerski, czy sprawność, ma być przeżyciem dla chłopca, powinna być wielkim przeżyciem zdobywanym w działaniu, gdzie chłopiec pokazuje co potrafi zrobić i jak potrafi zrobić - gorzej lub lepiej od kolegi.

Drużynowy musi wiedzieć i dobrze zrozumieć, że tylko działanie, że tylko czyn wychowuje naprawdę.

Drużynowy, który chce, aby wszystkie próby na stopnie i sprawności harcerskie były wielkim przeżyciem dla chłopca, powinien przeprowadzać próby w formie biegu harcerskiego.

Jak to zrobić ? -:

Wybrać teren, czas, sędziów, omówić przeszkody, obliczyć ile czasu może każdy chłopiec zatrzymać się na poszczególnej przeszkodzie, przygotować zadania do wykonania w drodze między jedną przeszkodą a drugą, puszczać chłopców dwójkami.

Przeszkody techniczne łatwo wymyślić i można je odpowiednio komplikować, czyli utrudniać zależnie od poziomu biegu.

Przeszkody teoretyczne ? - Trzeba pomyśleć o praktycznym zastosowaniu teoretycznych wiadomości; - drużynowy z inicjatywą napewno to potrafi zorganizować.

GRY I ZABAWY

"Kto gra - ten walczy. Zwycięża przeciwnika - przewycięża siebie samego." (Hm. J. Dąbrowski)

Drużynowy musi wiedzieć, że chłopcy kochają walkę i musi rozumieć, że dlatego przepadają za grami.

Gry harcerskie, zawody między zastępami, konkursy, próby na stopnie i sprawności - to dobra szkoła próbowania sił, rywalizacji.

Aby zwyciężyć w zawodach zastępów, trzeba działać razem, karnie i z planem.

Zdobycie wyższego stopnia harcerskiego - to dla chłopca gra warta wysiłku.

Aby odbyć pomyślnie próbę na stopień, chłopiec musi włożyć dużo pracy w przygotowanie się. Przygotowując się, wielu rzeczy się nauczy, w wielu kierunkach wyrobi, zaprawi do pokonania przeszkód.

Drużynowy powinien wiedzieć, że gry i zabawy mają dużą wartość wychowawczą i powinny być uwzględnione w programie każdej zbiórki zastępu i drużyny.

-.-.-.-.-.-

KILKA PRZYKŁADÓW GIER ĆWICZĄCYCH ZDOLNOŚĆ ZAPAMIĘTANIA TEGO CO SIĘ ZOBACZYŁO.

KIM. - Gra najbardziej znana, posiadająca wiele odmian. Polega na zapamiętaniu i powtórzeniu przedmiotów oglądanych przez pewien czas. Odmiany polegają na utrudnianiu gry: można powiększać ilość przedmiotów lub skracać czas obserwacji, albo dobierać przedmioty podobne w gatunku (np. gwoździe, śrubki, szpilki etc.)

- Wygrywa w punktach ten, kto najwięcej i najdokładniej przedmioty zapamięta.

ODMIANY KIMA. - Po uprzedniej obserwacji można na zbiorce zrobić Kim Twarzy, kiedy rozpoznający ma związane chustką oczy i rozpoznaje dotykiem rąk. Kim Butów wystawionych za drzwiami i widocznych tylko przez dolną szparę we drzwiach. Kim Zapachów, kiedy przy zawiązanych chustą oczach rozpoznaje się zapachy cebuli, cytryny, pomarańczy itd.

NABIERANIE. - Zastępowy pokazuje chłopcom obrazek przedstawiający jakąś skomplikowaną scenę. Chowa obrazek i pyta co było na obrazku. Może także pytać o rzeczy, których na obrazku nie było. np; jakiego koloru był piesek, biegnący za dziewczynką? tym-

czasem pieska wcale nie było itp.

Punktuje się dwójako: za dobrą odpowiedź na pytanie istotne i za to, czy się ktoś dał nabrać pytaniem o coś, czego na obrazku nie było.

OPIS POCZTÓWKI - Zastępowy rozdaje chłopcom na dwie minuty jednakowe pocztówki. Odbiera je i poleca opisać lub narysować na kartce papieru, co było na pocztówce. - Punkty według ilości błędów.

GRA MORGANA. - Stara i bardzo znana gra. Po obserwacji wystawy sklepowej, chłopcy mają opisać, co na niej było, albo narysować co i jak było poustawiane. - Punkty według zapamiętanych przedmiotów.

ZASTĘP ZASTĘPOWYCH

Do zastępu zastępowych należą, oprócz drużynowego, przyboczni i wszyscy zastępowi drużyny.

Prowadzi zastęp zastępowych drużynowy lub szczerpowy.

Zastęp zastępowych odbywa zbiórki tak jak zwykle zastępy drużyny, różni się tylko programem pracy.

Zastęp zastępowych w programie swych zajęć uwzględnia planowanie działalności drużyny i zastępów, oraz omawia jej wykonanie i sumuje osiągnięcia. - Jest równocześnie najlepszą formą szkolenia zastępowych.

Drużynowy musi się starać, by każdy brał udział w pracach i zadaniach zastępu, gdyż to ułatwia

praktyczne zapoznanie się z metodyką pracy harcerskiej i jest najlepszą drogą do jej zrozumienia.

Drużynowy musi wiedzieć, że chłopcy w tym wieku nie są w stanie zrozumieć dostatecznie wskazań metodycznych w oderwaniu od życia danego zastępu.

Zbiórki zastępu zastępowych muszą być wzorowymi zbiórkami, z których uczestnicy mają czerpać wiedzę i materiał do pracy we własnych zastępach.

W części teoretycznej należy uwzględnić planowanie i omówienie. W części praktycznej nowe gry i ćwiczenia, nowe pieśni, nowy dział techniki harcerskiej; - wszystko jako materiał do pracy w zastępach.

W planie pracy zastępu zastępowych powinien drużynowy uwzględnić program jednego roku harcerskiego z wszystkimi jego przejawami, z dostarczonym programem na pory roku i inne okoliczności.

Drużynowy musi wiedzieć i rozumieć, że tylko systematycznie prowadzone szkolenie może dać zadawalniające wyniki.

Przy prowadzeniu zastępu zastępowych powinna być uwzględniona technika harcerska z zakresu odpowiednich stopni.

Zdobywanie wiadomości, potrzebnych do prowadzenia zastępu, musi iść w parze z postępem w wyrobieniu harcerskim.

Dla drużyn, w których drużynowy ani szczerpowy nie jest w stanie poprowadzić zastępu zastępowych, hufcowy może zorganizować drużynę zastępowych.

W drużynie zastępowych zastępowi i inni funkcyjni z poszczególnych drużyn hufca tworzą osobne zastępy. Drużynę prowadzi hufcowy lub namiestnik harcówników.

Założenia programowe i metodyczne są takie same jak zastępu zastępowych w drużynie. Poszczególne

zastępy opracowują i omawiają program pracy swych drużyn.

Całość pracy drużyny zastępowych jest związana z realizacją programu pracy hufca.

KSZTAŁCENIE NASTĘPCY

Każdy kierownik jednostki, drużynowy harcówników, drużynowy wędrowników, musi mieć jednego lub dwóch przybocznych-swych zastępców, którzy mu pomagają we wszystkich pracach.

W ten sposób zapewnia się ciągłość jednostki i włożonej w nią pracy - swojej własnej, jak i swych poprzedników.

W wypadku odkomenderowania, czy wyjazdu na studia lub innych powodów niemożliwości prowadzenia pracy na danej funkcji, jednostka nie może pozostać bez drużynowego. Taka sytuacja jest niedopuszczalna.

ROZKAZ DRUŻYNY

Rozkazy Drużyny nie jest pismem rozkazodawczym. Rozkaz jest pismem zatwierdzającym i informującym. Rozkaz zatwierdza decyzje i uchwały rady drużyny. Rozkaz informuje członków drużyny o tych uchwałach, jak również o życiu i pracy drużyny i organizacji.

Rozkaz powinien zawierać:

1. ważniejsze zarządzenia władz harcerskich, które dotyczą i mogą interesować członków drużyny.
2. przyjmowanie i zwalnianie członków drużyny.
3. dopuszczanie do prób i przyrzeczenia.
4. przyznanie stopni i sprawności.

5. wiadomości o ważniejszych imprezach drużyny.
6. zmiany organizacyjne w drużynie;
 - a. mianowania i zwalniania z funkcji
 - b. podział na zastępy (imienny)
 - c. zmiany w zastępach
7. zawody i wyniki konkursów w drużynie
8. nagany i pochwały wewnętrzne w drużynie

OBECNOŚĆ

Obowiązkiem każdego funkcyjnego jest obecność na wszystkich odprawach. Brak funkcyjnego na odprawie świadczy o niesolidności organizacyjnej, ignorowaniu kolegów obecnych na odprawie, oraz krzywdzi jednostkę, którą dany funkcyjny reprezentuje.

W wypadku niemożności wzięcia udziału w zapowiedzianej odprawie należy:

- a. usprawiedliwić swoją nieobecność przed terminem
- b. wysłać na odprawę swego zastępcę

PRÓBY NA STOPNIE I SPRAWNOŚCI

Do próby dopuszcza drużyny po wypełnieniu przez harcerza warunków dopuszczenia, określonych dla każdego stopnia w "Programie Prób na Stopnie Harcerzy".

Próbe Młodzika przeprowadza drużyny. W razie wyniku ujemnego, próba może być powtórzona po jednym miesiącu.

Próby od Wywiadowcy w górę odbywają się przed komisją. - Komisję prób na Wywiadowcę i Ćwika mianuje hufcowy przy drużynie, szczepie lub hufcu.

Komisję prób na Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej mianuje Komendant Chorągwi przy hufcu lub Komendzie Chorągwi.

Komisja składa się z conajmniej trzech osób, przy czym przewodniczący powinien posiadać stopień wyższy od tego na jaki przeprowadza próbę komisja.

Próba, a przynajmniej jej część techniczna, winna odbywać się na obozie lub na wycieczce.

Komisja decyduje jaka część próby ma być przeprowadzona pojedynczo przez członków komisji, a jaka przed całą komisją. Rezygnowanie z przeprowadzenia komisyjnego, choćby małej części próby, jest niedopuszczalne.

Od rozpoczęcia próby do jej zakończenia nie może upłynąć więcej niż trzy miesiące dla Wywiadowcy

i Ćwika, oraz sześć miesięcy dla Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej.

Wynik próby określa się głosowaniem członków komisji. - Próby odbyte z wynikiem ujemnym mogą być powtórzone po trzech miesiącach.

Stwierdzenie protokółarne pomyślnego odbycia próby jest przyznaniem stopnia.

Przyznanie stopnia Harcerza Rzeczypospolitej przeprowadza się przez rozkaz Komendy Chorągwi, innych stopni przez rozkaz komendy, przy której istnieje komisja.

Przyznanie wszystkich stopni przechodzi przez rozkaz drużyny, do której harcerz należy.

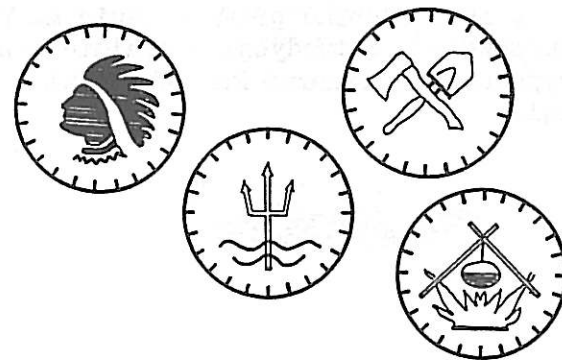
Wynik próby wpisuje drużyny do Książeczki Służbowej i wykazu służby harcerza.

.-.-.-.-.-.

Drużyny ma prawo przyznawać sprawności członkom swojej drużyny po pomyślnym odbyciu należytej próby. W wypadku, kiedy chłopak zdaje sprawność przed zdobyciem stopnia Młodzika, przyznanie sprawności jest zawieszane do czasu przyznania stopnia.

Drużyny, przyznający sprawność swoim harcerzom, powinien sam posiadać dane sprawności.

Wymagania na sprawności regulują aktualne "Regulaminy Sprawności Harcerzy".

PASOWANIE ZUCHÓW - ODBIERANIE PRZYRZECZENIA

Z tradycji utarło się, że zuchy są pasowane na harcerzy w dzień uroczystości św. Jerzego, lub na kolonii zuchowej. Normalnie Namiestnik Zuchowy pasuje zuchów na harcerzy, ale drużynowy też ma prawo pasowania zuchów.

Obowiązkiem drużynowego (wodza) zuchów jest powiadomienie hufcowego o liczbie zuchów z jego gromady, którzy będą pasowani i drużynowego drużyny harcerskiej, do której ci chłopcy zostaną przydzieleni, z podaniem nazwiska, adresu i daty urodzenia.

Obowiązkiem drużynowego harcowników jest przygotowanie odpowiedniej ilości chust drużyny i innych oznak harcerskich i przypilnowanie, aby te rzeczy były pod ręką w czasie pasowania.

Zrywanie chusty z munduru członka drużyny w ostatniej chwili nie jest dopuszczalne.

Przyrzeczenie harcerskie może odebrać tylko czynny instruktor Z.H.P.-Drużynowy, jeśli jest instruktorem, może odebrać przyrzeczenie za pozwoleniem hufcowego.- Z tradycji normalnie ten zaszczyt przypada najstarszemu instruktorowi z tytułu funkcji.

NAZWA I PATRON DRUŻYNY - PROPORZEC

Drużyna harcowników używa nazwy, zawierającej numer kolejny w hufcu, patrona drużyny oraz nazwę siedziby drużyny np.:

I. Drużyna Harcerzy
im. Władysława Łokietka
w Londynie

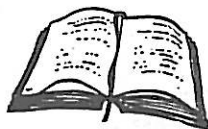
Każda drużyna harcowników posiada patrona, którego wybiera spośród nieżyjących osób, zasłużonych dla Polski. Patron jest dla członków drużyny wzorem ich życia i postępowania.

Każda drużyna harcowników może posiadać proporzec.-Zgodę na posiadanie i wzór proporca daje hufcowy.

Jest we zwyczaju, że patronują drużynom Koła Pułkowe byłych Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie; wtedy na proporcu prócz znaków drużyny może być także Oznaka Pułkowa danego Koła Pułkowego.

Drużyna harcerzy, w której praca prowadzona jest wzorowo, może otrzymać od Naczelnika Harcerzy, na wniosek komendanta chorągwi, zezwolenie na posiadanie sztandaru harcerskiego.

ADMINISTRACJA

Jako kierownik jednostki, drużynowy ma pewne prawa i obowiązki. Jednym z obowiązków jest administracja. Obowiązek ten jest najbardziej żmudny, najmniej ciekawy i daje najmniej zadowolenia w pracy harcerskiej. Niemniej administracja jest ważnym czynnikiem każdej organizacji państwowej czy społecznej.

Na podstawie administracji hufiec i chorągiew może ułożyć swój plan pracy, stwierdzić poziom i charakter pracy w drużynie, a nowy drużynowy ma najważniejsze dane pod ręką do dalszego prowadzenia bez przerywania ciągłości pracy.

Drużyna winna posiadać następujące książki i teczki:

1. Książka Pracy Drużyny
2. Książka Kasowa wraz z kwitariuszem
3. Książka Inwentarzowa
4. Kronika
5. Teczka Pism przychodzących
6. Teczka Rozkazów: a) drużyny
b) hufca
c) kom. chorągwi
7. Teczka Regulaminów

I. Książka Pracy Drużyny.

W książce tej znajduje się:

- a. dokładna ewidencja wszystkich członków drużyny
- b. imienny przydział funkcyjnych i zmiany w ciągu roku
- c. imienny podział na zastępy

- d. roczny i kwartalny program pracy
- e. wyciągi raportów
- f. przepisy rozkazów drużyny
- g. plan alarmowy drużyny
- h. imienny spis komisji na stopnie i sprawności
- i. imienny spis przyznanych stopni i sprawności w ciągu roku
- j. sprawozdania z odpraw i zbiórek rady drużyny

2. Książka Kasowa.

Książka kasowa musi być prowadzona czysto, przejrzysto i sumiennie. W zapisywaniu dochodów i rozchodów nie wolno opuszczać linijek. Każdy wydatek musi być pokryty kwitem, jak i każdy przychód musi być pokwitowany. W razie braku formalnego, firmowego kwitu, drużynowy ma prawo podpisania i stwierdzenia wydatku, co zastępuje kwit.

Majątkiem drużyny opiekuje się skarbnik, ale dysponuje nim tylko i wyłącznie drużynowy. Dla ułatwienia w sprawowaniu i nadzorze tej funkcji, można skarbnikowi wydzielić pewną sumę, jako kasę podręczną, z której łatwiej się wyliczyć i sprawdzić.

Książka kasowa winna być zawsze prowadzona bieżąco i regularnie, przynajmniej raz na rok, oddawana do sprawdzenia do komendy hufca lub komendy chorągwi.

3. Inwentarz.

Inwentarz jest spisem majątku drużyny. Spis powinien być podzielony na trzy części:

- a. sprzęt
- b. biblioteka
- c. archiwum

Pierwszy punkt powinien zawierać cały sprzęt posiadany przez drużynę: obozowy, gospodarczy i sportowy.

Każdy przedmiot powinien być zapisany. Obok tego powinna być rubryka "wartość", potem data zakupu, ewentualnie numer kwitu i stan np.: nowe, podarte, zardzewiałe itp. Na końcu powinna być rubryka na odnotowanie kiedy i z jakiego powodu przedmiot został skreślony z inwentarza np.: zgubiony, połamane itp.

4. Teczka Regulaminów.

W teczce powinny znajdować się co najmniej następujące regulaminy:

1. Statut Z.H.P.
2. Regulamin ZHP poza Granicami Kraju
3. Regulamin Drużyny
4. Regulamin Stopni i Sprawności
5. Regulamin Mundurowy
6. Regulamin Musztry

Książeczki Służbowe

Każdy członek po złożeniu przyrzeczenia powinien otrzymać Książeczkę Służbową. Jest to rodzaj legitymacji członka ZHP. Książeczka ta przedstawia poziom harcerski i czynności członka w życiu organizacji.

Książeczka jest odnawiana co roku przez oddanie do podpisu drużynowemu.

Każdy harcerz po przyrzeczeniu musi posiadać wypełnioną, podpisaną i opieczętowaną przez Komendanta Chorągwi Książeczkę Służbową.

Obowiązkiem drużynowego jest dopilnowanie, aby Książeczka posiadała aktualne wpisy i była co-rocennie odnawiana.

Raporty i Karty Rejestracyjne

Raz do roku każdy kierownik pracy jest zobowiązany przedstawić sprawozdanie ze swej działalności.

Raz do roku przychodzi z Komendy Chorągwi raport rejestracyjny, który należy wypełnić w trzech egzemplarzach. Jedną kopię zatrzymuje się w aktach drużyny, pozostałe dwie odsyła się spowrotem do Hufcowego.

Meldunek ten wypełnia się na stan drużyny na dzień 31 grudnia.

Każda drużyna, gromada zuchowa czy samodzielny zastęp musi zarejestrować się raz do roku jako czynna jednostka organizacji.

Każdy biwak, obóz i kurs również musi być zarejestrowany i właściwy raport wysłany przed i po akcji. (Raport przedobozowy i poobozowy)

W tych raportach, a szczególnie obozowych, znajduje się linia do wypełnienia: "ilość harcerzo-dni!" Jest to ilość harcerzy na obozie pomnożona przez ilość dni (obozowych) np.:

1 harcerz x 1 dzień harcerzo-dzień
2 harcerzy x 1 dzień 2 harcerzo-dni
15 harcerzy x 20 dni 300 harcerzo-dni

Raporty te są niezmiernie ważne ze względu na ubezpieczenie uczestników i kierowników danej akcji.

W razie poważnego wypadku, kiedy rodzice żądają odszkodowania (w sądzie), a jednostka czy obóz nie jest zarejestrowany, firma ubezpieczeniowa, z którą ZHP jest zarejestrowane, może nie podjąć sprawy. -A wtedy kierownik imprezy może mieć dużo kłopotu z powodu własnego niedbalstwa.

Droga Służbowa

Każdy kierownik pracy musi wiedzieć kto jest jego przełożonym. Drużynowy musi zrozumieć, że hufcowy jest jego przełożonym, jak drużynowy jest przełożonym zastępowego. Rzecz ta jest prosta, a nie zawsze zrozumiała dla wszystkich. Prawdopodobnie stopień harcerski myli pojęcie. Szczególnie funkcyjne każdy musi znać na stopień "Młodzika".

Z doświadczenia wiadomo, że zastępowy może mieć stopień "Młodzika", "Wywiadowcy", "Ćwika" czy nawet "Harcera Orlego", drużynowy też może mieć od "Ćwika" w wyż, a hufcowy nie koniecznie musi mieć stopień harcmistrza. Jeszcze raz należy podkreślić, że funkcja a nie stopień jest czynnikiem ważnym w "drabinie służbowej".

Złączeni węzłem braterskiej miłości
Zwycięsko płyniem wśród życiowych fal,
Przed nami jutro jaśniejszej przyszłości,
Z nami potęga naszych czynów stal.

Dłoń z dłońią wiąż, przez życie daj
Pełen nadziei, ochoty,
Czynem swym świeć, jak orzeł leć
W świat prawdy, piękna i cnoty.

Na narodowej, harcerskiej placówce
Do końca życia wiernie będziem stać,
A wszystkie nasze drużyny i hufce
Połączą naród w jedną wielką brać.

Dłoń z dłońią wiąż....itd.

Kto świat swych myśli i uczuć rozszerza,
Powiększa siebie i Ojczyznę swą,
A to jest celem harcerki, harcerza,
Którzy potężną Polskę widzieć chcą.

Dłoń z dłońią wiąż....itd.

PROGRAM PRACY DRUŻYNY

Aby przystąpić do ułożenia Planu Pracy Drużyny należy:

- I. Stwierdzić stan obecny drużyny:
 - a. jak wykonano plan pracy w roku ubiegłym,
 - b. jaki jest harcerski poziom drużyny: stopnie, sprawności,
 - c. jaki jest intelektualny poziom drużyny,
 - d. jaki jest wiek chłopców, do jakich szkół i klas chłopcy uczęszczają,
 - e. jakie są możliwości pracy drużyny: środowisko, rodzice, miejsce na zbiórki.
- II. Po stwierdzeniu stanu obecnego drużyny, określić ogólne wytyczne na rok bieżący z uwzględnieniem:
 - a. celu i założenia wychowawczego: służba Bogu, Polsce, bliźnim,
 - b. wyszkolenie harcerskie: gry, zabawy, ćwiczenia, piosenki, stopnie, sprawności, aktywność drużyny,
 - c. rozwijanie intelektu: wiadomości ogólne i o Polsce,

- d. udział w uroczystościach, praca dla innych - drużyna społecznie aktywna,
- e. praca zarobkowa np. kolędowanie- własne fundusze- drużyna gospodarczo niezależna,
- f. akcja letnia, wycieczki, biwaki, obozy;- ekwipunek osobisty i obozowy, sprzęt drużyny,
- g. program pracy zastępu zastępowych: zbiórki, odprawy programowe.

- III. Celem ułatwienia sobie pracy wskazane jest:
- a. uwzględnienie warunków miejscowych
 - b. ustalenie daty, godziny i miejsca zbiórek
 - c. ustalić terminarz obchodów świąt narodowych i uroczystości lokalnych,
 - d. określić konkursy i punktację między zastępami.

HASŁO CAŁOROCZNEJ PRACY DRUŻYNY CEL I ZAŁOŻENIE

- I. SŁUŻBA BOGU -
przez doskonalenie swego charakteru i wysoki poziom etyczny.
- 2. SŁUŻBA POLSCE -
przez Jej poznanie, zachowanie języka, tradycji, poznanie historii i rozwinięcie dumy z przynależności do wielkiej Rodziny Polskiej.
- 3. SŁUŻBA BLIŹNIM -
przez łamanie egoizmu od wczesnej młodości.
-W dobie materializmu i samolubstwa, służba bliźnim jest obroną przed złem, które nas otacza.

PRZYKŁADOWY PROGRAM PRACY DRUŻYNY - WYTYCZNE

- 1. W ciągu roku harcerskiego odbędzie się około 25 zbiórek w każdym zastępie, oraz 14 zbiórek drużyny, które częściowo będą miały miejsce w sali, a częściowo na placu szkolnym lub parku.
- 2. Odbędą się 2 całodienne wycieczki drużyny, oraz 2 półdnie wycieczki.
- 3. Na zakończenie całorocznej pracy harcerskiej drużyna wyjedzie na biwak, a potem na obóz.
- 4. Ponieważ drużyna składa się z kandydatów na młodzików, wywiadowców i ćwików, przeto na zbiórkach zastępów, zbiórkach drużyny i na wycieczkach, będzie realizowany program techniczny w oparciu o próby na te stopnie i sprawności.
- 5. Wiadomości na stopnie chłopcy będą zdobywali w formie krótkich pogadanek, gier, ćwiczeń, zawodów między sobą i zawodów między zastępami na zbiórkach i wycieczkach drużyny.
- 6. Drużyna będzie brała udział w imprezach organizowanych przez hufiec i polski ośrodek, przy którym ma siedzibę.

CZEGO POWINNIŚMY NAUCZYĆ CHŁOPCÓW

WYCHOWANIE RELIGIJNE.

1. Co to jest Kościół Katolicki
2. Dwóch świętych Polaków
3. Zwyczaje polskie na święta kościelne np. Boże Narodzenie, Wielkanoc itd.
4. Miejsca słynące cudami Matki Boskiej w Polsce.
5. Kto jest Papieżem
6. Kto jest Prymasem Polski.
7. Co to jest Msza Święta.

WYCHOWANIE NARODOWE

1. Co to jest Naród.
2. Granice Polski: Jej krainy geograficzne, Sąsiedzi.
3. Polskie góry, rzeki, puszcze.
4. Kilku wybitnych królów, hetmanów, generałów; co robili, gdzie walczyli?

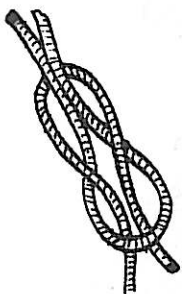
5. Sławni Polacy naukowcy, pisarze, poeci, malarze, muzycy; - co napisali, tworzyli?
6. Polskie Rocznice Narodowe
7. Zwyczaje ludowe i piosenki

WYCHOWANIE HARCERSKIE

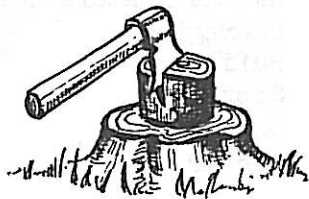
1. Prawo Harcerskie
2. Oznaki-Stopnie harcerskie
3. Sznury funkcyjne
4. Kto założył Skauting; - kiedy, jak, gdzie?
5. Kto założył Harcerstwo; - kiedy, jak, gdzie?
6. Nazwiska i adresy:
Drużynowy
Szczepowy
Hufcowy
Komendant Chorągwi
Naczelnik Harcerzy
Przewodniczący Z.H.P.
7. Siatka Organizacyjna Z.H.P.
Organizacja Harcerzy:
Główna Kwatera Har.
Chorągiew
Hufiec
Szczep
Drużyna
Zastęp

PIONIERKA

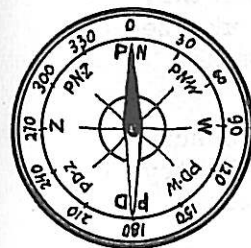

- I. Rodzaje lin:
 - stalowe
 - manilowe
 - sisalowe
 - konopne
 - lniane
 - bawełniane
2. Rodzaje węzłów:
 - ósemka
 - pętla niezaciągająca
 - pętla zaciągająca
 - płaski
 - tkacki
 - rybacki
 - skrót liny
 - tatrzański skrajny
 - tatrzański średni
 - więzienny
 - kluczka

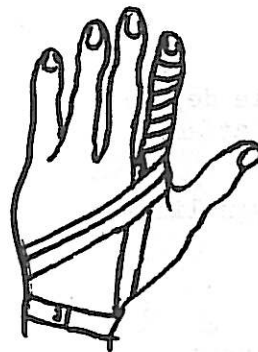
-poco się je stsuje i kiedy?
3. Mierzenie szerokości rzeki
4. Mierzenie wysokości drzewa
5. Używanie piły, siekiery, saperki
6. Zasady bezpieczeństwa pracy
7. Ekwipunek wycieczkowy i obozowy

TERENOZNAWSTWO

1. Działanie kompasu, Róża Wiatrów, osiem kierunków kompasu.
2. Oznaczenie stron świata według kompasu.
3. Czytanie mapy i zorientowanie mapy przy pomocy kompasu.
4. Rysowanie szkiców i planów, znaki topograficzne.
5. Sposoby oznaczania północy bez użycia kompasu: gwiazdy, drzewa, kamienie.
6. Orientowanie mapy w terenie.
7. Oznaczenie odległości na "oko".
8. Jak zachować się w razie zabłądzenia.

SAMARYTANKA

- I. Bandażowanie dłoni, kolana, palca, oka, ucha, stopy, łokcia.
2. Jak tamować krwotok żył i tętnic.
3. Jak gasić ubranie na płonącym.
4. Jak zrobić nosze i przenieść ранego samemu i z kolegą.
5. Co zrobić w wypadku; poparzenia, krwotoku nosa, stłuczenia, zaprószenia oka,

zemdlenia, zwichnięcie kostki, złamanie nogi lub ręki, ukąszenia przez owady, psa, żmiję.

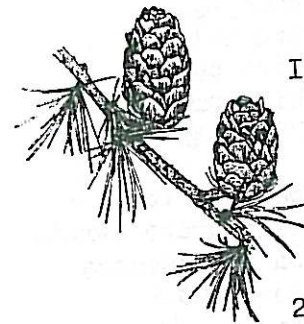
6. Co zrobić w wypadku: odmrożenia, porażenia słonecznego, porażenia prądem elektrycznym, udławienia, uduszenia, utonięcia.
7. Szkodliwość palenia tytoniu, picia alkoholu i zażywania narkotyków.
8. Skład apteczki polowej i obozowej.

SYGNALIZACJA

1. Alfabet Morse'a.
2. Nadawanie i odbieranie depesz chorągiewkami lub światłem w nocy.
3. Organizacja stacji sygnalizacyjnej; sygnalista
obserwator
sekretarz
4. Meldunki i zadania pisane morsem lub szyfrem.
5. Służba gońca: przekazywanie ustnych meldunków (15-20 słów)
6. Przepisy i znaki ruchu ulicznego, drogowego, kolejowego.
7. Znaki indyjskie.

PRZYRODOZNAWSTWO

1. Najważniejsze rodzaje :
drzew zwierząt
krzewów ptaków
zboż owadów
warzyw płazów
kwiatów gadów
polskich i i innych.
2. Jak chronić ptaki i dlaczego.
3. Na czym polega ochrona przyrody.
4. O życiu i zwyczajach np.:
orła wilka
sokoła jelenia
żurawia bobra
bociana lisa
5. Polskie puszcze i rezerwy przyrodnicze.

MUSZTRA

1. Co to jest musztra harcerska i poco jest musztra.
2. Postawa zasadnicza: baczność!
Postawa swobodna : spoczni!
3. Zwroty: w lewo, w prawo, w tył
4. Wywołanie z szeregu, salutowanie, meldowanie, wydawanie rozkazów, wykonywanie rozkazów.

5. Musztra zwarta drużyny.
W szeregu; kolejno odlicz,
do dwóch odlicz,
dwójki w prawo zwrot,
dwójki wstąp.
W dwuszeregu:
do dwóch odlicz,
dwójki w prawo zwrot,
Kolumna czwórkowa : dwuszereg
w lewo front
Kolumna marszowa;
marsz gęsiego,
dwójkami
czwórkami

6. Musztra poczty proporca
i sztandaru.

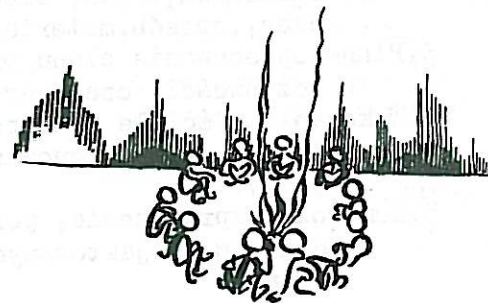
SPIEW

Poniżej podano piosenki,
które powinniśmy znać, ale
czym więcej, tym lepiej.

- Wspólny śpiew łączy, stwarza nastrój, a przy tym,
jeśli drużyna śpiewa dobrze, głośno i pewnie, to
znak, że dobrze chłopcom razem i czują, że są w
swojej gromadzie.

1. Jeszcze Polska nie zginęła.
2. Wszystko co nasze Polsce oddamy.
3. Jak długo w sercu naszym.
4. Płonie ognisko i szumią knieje.
5. Boże, coś Polskę.
6. O Panie Boże, Ojczyzna nasz.
7. Rota. (Nie rzucim ziemi)
8. My chcemy Boga.

9. Kiedy ranne wstają zorze.
10. Hejnał wieczorny. (Idzie noc)
11. Bracia skauci.
12. Szturmówka.
13. Z miejsca na miejsce.
14. Hej, chłopcy, bagnet na broń.
15. Jak dobrze nam zdobywać góry.
16. Rozszumiały się wierzby płaczące.
17. Idziemy w jasną.
18. Rozkaz padł.
19. Gdy już ciemna noc zapada.
20. Słoneczny marsz.
21. Gdy szedłem raz od warty.
22. Płonie ognisko w lesie.
23. Maszerują chłopcy.
24. Szła dziewczeczka do laseczka.
25. Czerwony pas, za pasem broń.
26. Marsz Mokotowa.
27. Hej, tam pod lasem.
28. Wszystko mi jedno.- wiązanka
Choć burza huczy w koło nas.
29. Monte Cassino.
30. Morze, nasze morze.
31. Chociaż każdy z nas jest młody.
32. Po całej Polsce.
33. Pod żaglami Zawiszy.
34. Leśna kołysanka. (Deszcz, jesienny deszcz.)
35. Choć biedy dwie.
36. I oczywiście: Piosenka Drużyny

ZBIÓRKI, WYCIECZKI DRUŻYNY

PLANOWANIE - jest to systematyczna, przygotowawcza praca umysłowa, związana z pracą właściwą: zbiórka, kominek, wycieczka, biwak, obóz, bieg harcerski.
- W pracy harcerskiej dobre planowanie jest podstawowym warunkiem jej wyników.

Prawa organizacji pracy;

1. najlepszy wynik
2. najmniejszy wysiłek
3. najprostsze środki

Zasady metody postępowania przy organizowaniu zbiórki, wycieczki, biwaku, obozu, biegu harcerskiego czy kominka:

1. Cel- jasne określenie i znajomość tegoż.
2. Analiza- przemyślenie, warunki działania (teren, środki, czas, sposób, materiał)
3. Plan- opracowanie planu pracy (czynności, czas, narzędzia)
4. Wykonanie - ścisłe przeprowadzenie raz zaplanowanej pracy.
5. Kontrola- sprawdzenie, porównanie z projektowanym planem.

UWAGA; Prowadząc zbiórkę zastępu czy drużyny lub inne zajęcia harcerskie z harcownikami trzeba pamiętać o trzech zasadach:

1. Chłopiec słyszy i zapomina.
2. Chłopiec widzi i pamięta.
3. Chłopiec wykonuje praktycznie zajęcie i rozumie.

PRZYKŁADOWY PLAN ZBIÓRKI W IZBIE

Czas: 2 godziny.
Poziom: młodzik
wywiadowca

I. ROZPOCZECIE:

- a. zbiórka zastępami (zastępy stoją w czworoboku)
- b. raport zastępami (zastępowi składają raport przybocznemu)
- c. raport drużyny (przyboczny składa raport drużynowemu)
- d. powitanie drużynowe - (okrzyk: -Czuj, czuj, czuwaj!)
- e. hymn harcerski ("Wszystko co nasze")

2. MUSZTRA :
- całą drużyną (postawy, zwroty)
 - w zastępach (to samo)
 - gwizdek, punktacja.
3. ŚPIEW :
- całą drużyną ("Jak dobrze nam", "Hej, po drogach.)
 - w zastępach- konkurs piosenki "Bracia skauci"
 - gwizdek, punktacja.
4. HARCE:
- Terenoznawstwo: - praktyczne zapoznanie się z kompasem i mapą, Róża Wiatrów.
- konkurs zastępami:
 - czytanie mapy
 - orientacja mapy
 - gwizdek, punktacja.
5. ŚPIEW : drużyną - "Szła dziewczeczka"
"Gdy szedłem raz od warty"
6. POGADANKA: "Szyfry i ich znaczenie"
(krótko, treściwie)
7. HARCE:
- Samarytanki: - praktyczne zapoznanie się z bandażowaniem dłoni, kolana, palca.
- konkurs zastępami w bandażowaniu jak wyżej.
 - gwizdek, punktacja.
8. GRA: -"Zaszyfrowany list"- zawody między zastępami: każdy zastęp dostaje inny, zaszyfrowany list.
- gwizdek, punktacja.
9. ŚPIEW: drużyną - "Z miejsca na miejsce"
"Hej, chłopcy"

10. ZAKOŃCZENIE:
- omówienie punktacji
 - wpisanie punktacji zastępów w rubryki "Karty Punktacyjnej" (wymiar: 3x3 stopy)
 - pieśń drużyny - "Złączeni węzłem braterskiej miłości"
 - pożegnanie; "Drużyna, czuwaj!"
- Czuwaj!"

UWAGA: -Za każde zadanie dobrze wykonane przez zastęp, drużynowy daje jeden punkt dla zastępu.
-Należy utrzymać takie tempo zbiórki, aby chłopcy byli cały czas zajęci.

PRZYKŁADOWY PLAN ZBIÓRKI W MIEŚCIE

- Zastępy meldują się drużynowo przed izbą harcerską.
- Zastępowi otrzymują od drużynowego zaklejone koperty:
 - otwierają koperty na dany znak.
 - czytają otrzymane instrukcje.
 - rozchodzą się na miasto.
- Wywiad zastępami:
 - Zastęp "Żurawi" - wywiad w lokalnej bibliotece.
 - Zastęp "Orłów" - wywiad w lokalnej straży pożarnej.
 - Zastęp "Sokołów" - wywiad w lokalnej policji.
 - Zastęp "Bocianów" - wywiad w Town Hall.

Uwaga:- Drużynowy powinien uprzednio uzyskać zgodę powyższych instytucji na przeprowadzenie wywiadów. Umówione wywiady są ciekawe i bardzo przyteczne dla chłopców.

4. W drodze powrotnej zastępy robią szkic przebytej trasy. (każdy członek zastępy)
5. Zbiórka zastępami w izbie o oznaczonej godzinie.
6. Zastępy meldują drużynowemu wykonanie zadania:
 - a. pisemny raport z przeprowadzonego wywiadu.
 - b. szkic przebytej trasy.
- 7 Omówienie ćwiczenia i punktacja.
 - a. za dobre przeprowadzenie wywiadu - I punkt
 - b. za dobrze zrobione szkice - I punkt za każdy szkic.
8. Zastępy odmeldowują się u drużynowego i rozchodzą do domu.

PRZYKŁADOWY PROGRAM KOMINKA

Temat kominka; Od Tatr do Bałtyku.

Drużyna siada w koło zastępami.
Przywitanie gości przez drużynowego i okrzykiem przez drużynę.

- I. Pieśni;- Płonie ognisko.
Z miejsca na miejsce.
Jak długo w sercach naszych.
Jak dobrze nam zdobywać góry.
Góralu czy ci nie żal.

2. Pokaz:- Raz jeden harcerz późno wstał
(dwie osoby)
3. Pieśni:- Nie lej, deszczu, nie lej.
Czerwony pas.
4. Inscenizacja
piosenki:- Za górami, za lasami tańcowała
Małgorzatka z góralami. (5 osób)
5. Pieśni:- Za górami, za lasami, za dolinami.
Szła dziewczeczka do laseczka.
Płynie Wisła, płynie.
6. Pokaz:- Tam na błoniu błyszczący kwiecie.
(2 osoby)
7. Pieśni:- Czy to w dzień, czy o zachodzie.
Wszystko mi jedno, moje ulubienie.
- 8 Inscenizacja
piosenki:- Tam nad Wisłą, w dolinie.(2 osoby)
9. Pieśni:- Warszawo, ty moja, Warszawo.
Marsz Mokotowa.
10. Pokaz:- Serce w plecaku. (2 osoby)
- II. Inscenizacja
piosenki:- Sanitariuszka Małgorzatka. (2 osoby)
12. Pieśni:- Choć burza huczy wkoło nas.
Pod żaglami Zawiszy.
Morze, nasze morze.
13. Pokaz:- Pięciu chłopców z Albatrosa. (6 osób)
14. Pieśni:- Hej, żeglarzu, żeglujże.
Po całej Polsce o tej godzinie.
15. Gawęda:- Harcerz kocha Polskę.
16. Pieśni:- Już do odwrotu głos trąbki wzywa.
- KRAĞ -
Idzie noc.

PRZYKŁADOWY PROGRAM CAŁODZIENNEJ WYCIEZKI ZA MIASTO

1. Zbiórka drużyny w mundurach, rano przed kościołem.: krótki raport.
2. Msza Św. - harcerze służą do Mszy Św.
3. Wyjazd autobusem czy koleją; w czasie drogi, jeśli możliwe, drużyna śpiewa.
4. Przyjazd - marsz drużyny do lasu, na miejsce postoju.
 - zbiórka zastępami, krótki raport.
 - krótkie, jasne, proste wytłumaczenie zasad i założeń gry polowej,
 - przygotowanie do gry.
5. Gra polowa - podchodzenie chorągwi.
 - Dwa zastępy bronią, dwa zdobywają. Na gwizdek przerwanie gry.
 - Omówienie gry i punktacja.
 - Dobra obrona czy zdobycie po Inym punkcie dla broniących czy dla zdobywców.
6. Obiad
 - Każdy przywiózł kanapki i picie. Drużyna siada zastępami.
 - krótka przerwa w zajęciach na odpoczynek.

7. Gra sportowa - np. "dwa ognie", mecz między zastępami drogą eliminacji: półfinał, finał.
 - Najlepszy zastęp zdobywa 1 punkt
 - omówienie meczu i punktacji.
8. Ognisko
 - piosenki, pokazy.
 - Za najlepszy śpiew czy pokaz zastęp zdobywa 1 punkt.
 - pogadanka drużynowego:
"Szósty punkt Prawa Harcerskiego"
 - Uwaga: przed wycieczką uzyskać pozwolenie właściciela terenu na pobyt i rozpalenie ogniska.
9. Wymarsz zastępami do autobusu, w czasie drogi drużyna śpiewa.
10. Przyjazd do miasta - drużyny oddaje chłopców pod opiekę czekających rodziców
 - drużyny z miejsca przyjazdu odchodzi ostatni.

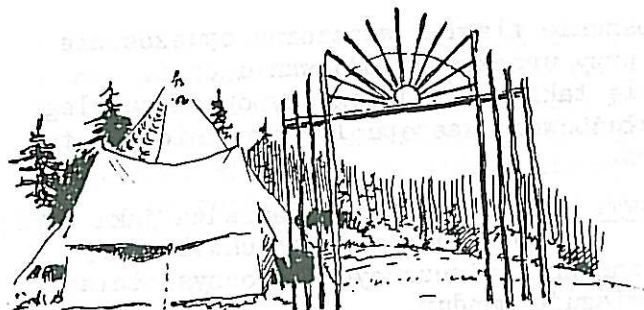

SŁONECZNY MARSZ

Wszyscy wraz, wszyscy wraz, zaśpiewajmy wraz.
Hej, bracia, wraz, niech każdy z nas
Zaśpiewa nam słoneczny marsz.
Niechaj pieśń brzmi, niech słońce lśni,
Słoneczny szlak niech wiedzie nas.

Ton, jak wielki dzwon,
Niechaj rozjaśnia ludziom mrok.
Z pieśnią naszą niesiem słońce
Tam gdzie cień i mrok.
-Gra, gra, trąbka gra: Tra, ta, ta, ta, ta, tra...

A dusze niech chłoną młodości czar,
A serca niech płoną jak ognia żar,
Gdy miłość połączy nas w bratni krąg,
Nie braknie do pracy ni serca, ni rąk.
--Gra, gra, trąbka gra: Tra, ta, ta, ta, ta, tra...

OBOZY

Harcerstwo Polskie miało od samego początku wspaniałe wyniki w dziedzinie obozowania.

Kierownik obozu powinien dokończyć wszelkich starań, aby do tej tradycji nawiązać i ją nadal wzbogacać. - Należy korzystać z harcerskiej literatury oraz z doświadczeń starszych instruktorów, by urządzenia obozowe, program zajęć oraz harcerski duch, panujący w obozie, były przykładem najlepszych, polskich obozów harcerskich.

W szczególności zwróćmy uwagę na następujące sprawy:

Modlitwa. - Modlitwa poranna i wieczorna winna być odmawiana w poważnym skupieniu. Oprócz wspólnej modlitwy głośnej i chwili ciszy, składa się na nią wspólny śpiew pieśni religijnych. Przy posiłku podziękować Bogu za dary; odmówić wspólną modlitwę. - W niedzielę oczywiście obowiązuje wysłuchanie Mszy św. i umożliwienie chłopcom wystąpienia do Komunii św.

Flaga. - Na maszcie obozowym powiewa flaga polska. Jeśli się wywiesza również flagę kraju, na którego terenie przebywa obóz, wówczas obie flagi są tej samej wielkości, ale kraj, udzielający gościny, honoruje się, umieszczając jego flagę powyżej naszej.

Ranne podnoszenie flagi i wieczorne opuszczenie odbywa się przy uroczystym oddawaniu czci.

-Przyjęło się także, że podnosi czy opuszcza flagę zastępowy służbowego zastępu lub wyróżniony w tym dniu harcerz.

Strój obozowy. -Komendant obozu zarządza jaki strój obowiązuje w danej chwili. Przy apelach porannych i wieczornych, uroczystościach, ognisku obowiązuje mundur.

Zastępy; -Zastępy na obozie powinny być, jeśli możliwe, w tym samym składzie co w ciągu roku. Przy pracach obozowych, pełnieniu służby, grach i zajęciach stosować zasadę zbiorowego działania zastępami, współodpowiedzialności, współzawodnictwa i koleżeństwa.

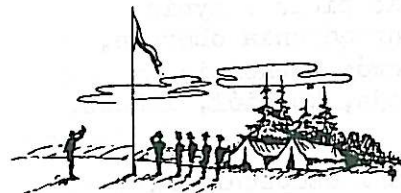
Komenda Obozu. -Komendant obozu omawia ze swą Komendą bieżący program dnia, rozdział zajęć, ważniejsze wydarzenia, a także kieruje jej służbą i dogląda wykonania.

Zajęcia obozowe. - Zajęcia muszą się odbywać zgodnie z ogłoszonym planem na tablicy rozkazów z przestrzeganiem punktualności.

Czystość i porządek. -Higiena osobista jak i urządzenia obozowych, porządek w namiotach i na terenie obozu wymaga częstej kontroli. -Oficjalna inspekcja komendanta po porannym apelu nie wystarcza na cały dzień obozowego życia. Przypilnowanie mycia się i porządku w obozie jest obowiązkiem oboźnego, a także zastępowi odpowiedzialni są za czystość i schludny wygląd ich zastępów, porządku w namiotach i terenie wokół namiotów.

Polskość atmosfery obozu. -Należy przestrzegać czystości mowy polskiej. Przewidzieć czas na chwilę lektury polskiej, własnej czy wspólnej. Przygotować na obóz gawędy

o Polsce dawnej i obecnej, o wielkich Polakach i wydarzeniach i powiedzieć je chłopcom. Należy też przewidzieć w programie, zgodnie z dawną harcerską tradycją, "Dzień dobrego uczynku": pomóc właścicielowi terenu, na którym obozujemy, w polu czy zabudowaniach. Lub w pobliskiej wiosce dokonać jakiegoś czynu społecznego.

PRZYGOTOWANIE DO OBOZU

"Wyruszamy na obóz!" -to zawołanie jest sygnałem alarmowym ostatnich miesięcy pracy drużyny przed zakończeniem harcerskiego roku.

Harcerski obóz tym się w pierwszym rzędzie różni od wszelkiego rodzaju wczasów, że chłopcy pod kierownictwem drużynowego i szczerpowego sami biorą udział w jego przygotowaniu.

Wyjazd na obóz letni jest zakończeniem i ukończeniem całorocznej pracy drużyny, przygotowania do obozu stanowią jej ostatnią część.

Do wyjazdu na obóz drużynowy i jego drużyna muszą się dobrze przygotować.

W tym celu Rada drużyny, lub Rada szczerpu, zespół obozowy, czyli Komenda Obozu, ustala plan działania, w którym każdy członek wypełnia określone zadania.

Przygotowania do obozu bardzo skupiają zainteresowanie chłopców w drużynie, mobilizują ich zapał i siły.

Przygotowania do wyjazdu na obóz powinny przebiegać jednocześnie w kilku kierunkach:

- zbieranie funduszków przez organizowanie imprez dochodowych przy pomocy Koła Przyjaciół Harcerstwa, które się druzyną opiekuje.
- zwiad kwatermistrzowski, czyli wybór miejsca obozu, dokładne poznanie warunków terenowych, zgoda właściciela terenu i warunki umowy, woda do picia i mycia, drzewo na opał i na urządzenia obozowe, zaprowiantowanie i dowóz żywności, transport i komunikacja, kościół, lekarz, policja, leśniczy.
- konserwacja, naprawa i uzupełnienie sprzętu obozowego, pamiętając, że nowokupione narzędzia muszą być naostrzone, oprawione, a części metalowe pociągnięte oliwą dla ochrony przed rdzewieniem.
- zezwoleń na wyjazd i opłaty za pobyt na obozie od rodziców chłopców, zaświadczenia zdrowia uczestników z uwagami lekarza.
- zatwierdzenie Programu i Regulaminu Obozu przez hufcowego.
- uzyskanie pozwolenia na obóz przez hufcowego i uzyskanie mianowania Komendanta Obozu przez Komendanta Chorągwi.
- wysłanie przed wyjazdem na obóz blaskietu ubezpieczeniowego.

OPRACOWANIE PROGRAMU OBOZU

Opracowując dokładny program obozu (wpisany do Książki Pracy Obozu), należy pamiętać o kilku zasadniczych elementach, bez których trudno sobie wyobrazić udany obóz.

Oszczędność, wygoda, nowoczesność powinny cechować obóz drużyny. Te trzy wymagania powinny wyrabiać pomysłowość i zaradność chłopców oraz gospodarski stosunek do własności społecznej.

Chłopcy na obozie powinni mieć dużo rozrywki i wypoczynku, wzmacniającego ich siły i zdrowie i dużo harcerskich przeżyć.

Trzeba szeroko uwzględnić w programie dnia wychowanie fizyczne, organizowanie gier terenowych, biegi harcerskie, konkursy i zawody sportowe.

Nowe otoczenie obozu sprzyja podjęciu szeregu wypraw, wycieczek, w czasie których chłopcy poznawają całą okolicę, życie ludzi, sztukę i zwyczaje regionalne, przyrodę i odkrywają zabytki historyczne.

Wiele uwagi trzeba poświęcić ogniskom wieczornym, piosenkom, pokazom, gawędom, które w sumie wzmocnią ducha drużyny i zostawią w pamięci chłopców trwałe wspomnienia.

W czasie trwania obozu należy wykorzystać szerokie możliwości do organizowania zdobywania sprawności i stopni harcerskich.

Chłopcy na obozie muszą być wyłącznie poddani na wpływ atmosfery harcerskiej, która właśnie stwarza bliskie współżycie z przyrodą i ton jaki nadaje komendant obozu i jego współpracownicy, czyli komenda.

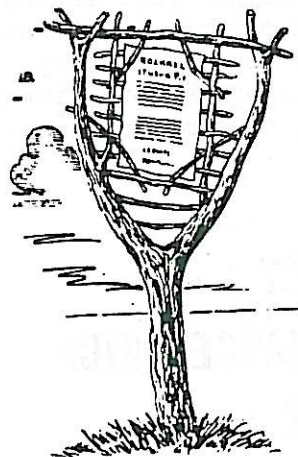
Odseperowanie się na obozie od gwaru ludzkiego, od życia miasta, ma bardzo ważne znaczenie wychowawcze.

Dobry obóz powinien cechować harcerski porządek. - "Harcerski porządek" polega na wykorzystaniu w pełni wychowawczych walorów systemu zastępowego.

Prace, zadania i zajęcia obozowe chłopcy wykonują zastępami i na polecenie zastępowego. A więc nie kaprałskie pokrzykiwania członków komendy, ale system zastępowy i solidna punktacja.

Obóz harcerski to jak piękna książka przeżyć. Każda książka ma osnowę fabularną, tytuł, podtytuły. - Czy więc niedobrze byłoby, żeby wasz obóz też miał nazwę i myśl fabularną, wokół której ułożycie wasz program np.: "Stanica", "Obóz Partyzantów", "Osada Leśnych Ludzi".

Powinniśmy także pamiętać, że jesteśmy Polskim Harcerstwem, więc tematykę zaczerpniemy z historii Polski czy z polskiej książki.

REGULAMIN OBOZU

Regulamin obozu obejmuje wszystkie zasadnicze sprawy związane z całością organizacji życia obozowego.

Na treść regulaminu składają się :

- a. -podział zadań i uprawnień członków komendy.
- b. -obowiązki wszystkich uczestników obozu. (opuszczanie terenu obozu, zwalnianie z zajęć itp.)
- c. -regulamin zastępu służbowego.
- d. -instrukcje specjalne; 1. kąpielowa
2. sanitarna
3. służby wartowniczej
4. alarmowa
- e. -stałe sygnały alarmowe.
- f. -punktacja między zastępami.
- g. -ramowy program dnia.

Ramowy program dnia, podobnie jak wszystkie inne zarządzenia i instrukcje, powinien być zaraz po otwarciu obozu dokładnie omówiony z wszystkimi uczestnikami obozu oraz wywieszony na tablicy rozkazów.

Dobra znajomość programu dnia i przestrzeganie godzin zajęć jest podstawą obozowej dyscypliny. Odnosi się to do całego regulaminu obozowego.

Ponieważ życie obozowe nie sprzyja "papierkowej" robocie, dlatego lepiej przygotować regulamin obozu, program dnia, Książkę Pracy Obozów (dokładny program obozu), książkę gospodarczą, kasową, inwentarzną, przed wyjazdem na obóz, a na miejscu uzupełniać z dnia na dzień.

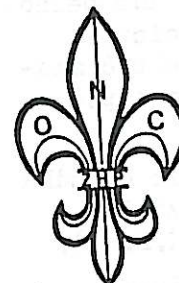
PRZYKŁADY BIEGÓW HARCERSKICH NA OBOZIE

- BIEG 1 :**
- przyszyć guzika
 - wdrapanie się na drzewo
 - odczytanie kilku słów szyfrem
 - opatrunek palca
 - obserwacja mrówiska
 - związanie dwóch lin
 - rozpalenie ogniska i zatarcie jego śladów
- ****

- BIEG 2 :**
- napisanie kilku słów morsem
 - bandażowanie dłoni
 - budowanie szałas
 - trafienie do celu kamieniem
 - zastosowanie węzła pionierskiego
 - upieczenie ziemniaków
 - oznaczenie stron świata
 - wykonanie planu obozu
- ****

- BIEG 3:**
- zbudowanie kuchni i ugotowanie herbaty
 - rozpoznanie gatunków drzew
 - przeprawa przez rów lub strumyk
 - przeczytanie odcinka mapy
 - przeniesienie rannego
 - zastosowanie skrótów liny

- BIEG 4 :**
- rozbitcie namiotu i ugotowanie jajek
 - wejście na drzewo i zejście stosując węzeł więzienny
 - bandażowanie kolana
 - wykonanie szkicu wzdłuż drogi
 - wyznaczenie danego kąta kierunkowego i marsz wedle niego
 - zmierzenie wysokości drzewa
 - nadanie krótkiej depechy alfabetem Morse'a

SZCZEP HARCERZY

Szczep harcerzy składa się zasadniczo:

z gromady zuchów
drużyny harcerzy
drużyny harcerzy wędrowników
zastępu instruktorskiego
komendy szczepu

Może istnieć szczep bez niektórych wyżej wymienionych jednostek.

Szczep działa na terenie ośrodka polskiego jak parafia, szkoła, gmina.

O zorganizowaniu i rozwiązaniu szczechu harcerzy decyduje Komendant Chorągwi na wniosek Hufcowego.

Nazwę, numer i godko szczechu zatwierdza Komendant Chorągwi.- Wszystkie jednostki w szczechu winny mieć ten sam numer.

Szczep harcerzy, w którym praca jest prowadzona na dobrym poziomie, może otrzymać zezwolenie na posiadanie sztandaru harcerskiego od Naczelnika Harcerzy na wniosek Komendanta Chorągwi.

- Drużyny, wchodzące w skład takiego szczechu mogą posiadać tylko proporzec.

Pracę szczechu kieruje szczechowy przy pomocy komendy szczechu i rady szczechu.

Szczepowego mianuje Komendant Chorągwi na wniosek Hufcowego.

Szczepowy może być mianowany harcmistrz lub pełnoletni pod-harcmistrz, ustabilizowany życiowo.

- Nieposiadający tych kwalifikacji może być mianowany p.o.szczepowego.- Obowiązki i prawa p.o. szczepowego ustala Komendant Chorągwi.

Szczepowy reprezentuje szcep w zarządzie ośrodka polskiego czy parafii, a także bierze udział w zebraniach Koła Przyjaciół Harcerstwa (K.P.H.).

W skład komendy szczechu zasadniczo wchodzą:

zastępca szczepowego- zajmuje się sprawami programowymi

przyboczny do spraw administracyjnych

- sekretarz

przyboczny do spraw skarbowo-gospodarczych

- skarbnik/gospodarz

Skład komendy szczechu może różnić się w zależności od warunków lokalnych.

W skład rady szczechu wchodzą:

komenda szczechu

drużynowi wszystkich jednostek

w szczechu

Rada szczechu jest organem doradczym i wykonawczym szczepowego.

Działalność komendy i rady szczechu powinna mieć taki zakres, aby jednostki w szczechu nie utraciły własnej inicjatywy i samodzielności pracy.

Przekazanie kierownictwa szczechu odbywa się w obecności hufcowego lub instruktora delegowanego przez hufcowego.

ZASTĘP INSTRUKTORSKI W SZCZECIE

W skład Zastępu Instruktorskiego w szczechu wchodzą:

szczechowy,
komenda szczechu,
drużynowi wszystkich jednostek szczechu i ich przyboczni,
harcerze, którzy przeszli służby we wszystkich jednostkach (przez gromadę zuch.,druż. harcowników i wędrowników)

Zastęp instruktorski jest pierwszą i najważniejszą fazą kształcenia instruktorskiego.

-Całe kształcenie instruktorskie w szczechu powinno być podbudową do przyszłego, formalnego kształcenia na kursach instruktorskich.

Druga faza kształcenia instruktorskiego to chorągwiiane odprawy programowo-kształceniowe drużynowych oraz chorągwiiane kursy, opracowane na podstawie wymagań na próby na przewodnika.

Trzecia faza kształcenia to kursy podharcemistrzowskie na obozie, organizowane przez Główną Kwaterę Harcerzy, oparte na wymaganiach próby na podharcemistrza.

- Kursy podharcemistrzowskie na obozie są pogłębieniem i uzupełnieniem poprzednich przygotowań teoretycznych i praktycznych, zdobytych w pierwszych dwóch fazach kształcenia instruktorskiego.

WYTYCZNE PROGRAMU PRACY ZASTĘPU INSTRUKTORSKIEGO

Kształcenie instruktorskie w szczepie powinno być zasadniczo indywidualne i realizowane głównie przez:

1. Odpowiedni dobór wszystkich funkcyjnych szczepu.
2. Selektywny dobór kierownictwa i funkcyjnych na obozach stałych i wędrownych.
3. Dopilnowanie i wyegzekwowanie solidnie wykonanej pracy na powierzonych funkcjach.
4. Rozwinięcie zdolności i umiejętności zdobywania harcerskiej wiedzy teoretycznej i praktycznej.
5. Przeszkolenie na funkcjach jaknajwiększej ilości harcerzy.
6. Bardzo wysokie wymagania.
7. Dyscyplinę, połączoną z wytwarzaniem wewnętrznej, naturalnej karności, w odróżnieniu od "karności wojskowej".
8. Rozmowy i dyskusje z instruktorami zamieszkującymi w zasięgu działalności szczepu.

9. Zrozumienie, że na błędach uczymy się, że przez usuwanie błędów osiągamy postęp.
10. Zapoznanie na czym polega forma działania indywidualnego, działania zespołowego, działania społecznego.

KOŁO PRZYJACIÓŁ HARCERSTWA

Przeważnie przy ośrodkach harcerskich działa Koło Przyjaciół Harcerstwa, opiekujące się szczepem harcerek i harcerzy.

Do K.P.H. należą rodzice harcerek i harcerzy a także przyjaciele i sympatycy harcerstwa.

K.P.H. posiada własny zarząd: prezesa
sekretarza
skarbnika
członków zarządu

i podlega swoim wyższym władzom Obwodu i Okręgu.

Według Statutu Z.H.P. Koło powinno "otaczać" jednostki harcerskie opieką moralną i materialną."

Koło organizuje okresowe zebrania zarządu, na które zapraszani są szczepowi żeńskiego i męskiego szczepu.

Organizowane są także corocznie walne zebrania, przy udziale wszystkich członków koła i funkcyjnych szczepów, na których wybierany jest nowy zarząd koła i rozpatrywane są uwagi i wnioski na następny rok.

Koło Przyjaciół Harcerstwa wspiera finansowo szczepty: - pomaga w uzupełnieniu sprzętu obozowego, wysyłaniu na kursy szkoleniowe, służy pomocą przy organizowaniu imprez harcerskich jak tradycyjne kominki na Boże Narodzenie czy Wielkanoc, a także przy organizowaniu corocznego Festynu Harcerskiego, na który zapraszane jest społeczeństwo polskiego ośrodka i parafii.

Wszelkie sprawy jednostek harcerskich powinni przedstawiać zarządowi K.P.H. szczeptowi. Wyjątkowo mogą to robić drużynowi za pozwoleniem szczeptowego.

"BYĆ SKAUTEM — CAŁE ŻYCIE SKAUTEM"

Ślubujemy dziś!
Iż będziemy trwać po życia skon
U świętej sprawy złotych bram,
Iż pojmiem ducha prawd wieczerze,
Silni miłością, ufni wierze.

Ślubujemy dziś!
Iż nas nie złamie życia trud
Mirażem snów, pogonią złud,
Iż będziem przyrzeczeniu wierni,
My w archanielską moc pancerni,
Ślubujemy dziś!

Taka jest harcerska zasada.
Ludzie dorośli mają możliwość wprowadzać w życie prawdziwie harcerskie idee, ale nie powinni oni ustawać w dalszej pracy nad sobą. - Kto nie postępuje naprzód, ten się cofa.

W okresie, gdy zbliżamy się do pełnoletności, czekają na nas ważne decyzje w życiu. Wybieramy cel swego życia więc zawód i drogę, po której mamy zamiar pójść. Z tą chwilą musimy się także zastanowić, jak będziemy dalej realizowali swą służbę harcerską.

Przechodząc w młodszych latach wszystkie szczeble: w gromadzie zuchów, drużynie harcerskiej i wędrowniczej, powinniśmy byli wyrobić w sobie wiele pożytecznych właściwości i umiejętności, czyli rozwinąć się fizycznie, umysłowo i wykuć swój charakter.

Dochodząc do pełnoletności harcerską drogą, powinniśmy osiągnąć najwyższy stopień młodzieżowy Harcerza Rzeczypospolitej. To jednak nie powinien być koniec naszej harcerskiej służby.

W harcerstwie są trzy drogi do wyboru dla każdego, pełnoletniego harcerza:

- a - droga instruktorska
- b - droga starszo-harcerska
- c - droga przyjaciół harcerstwa

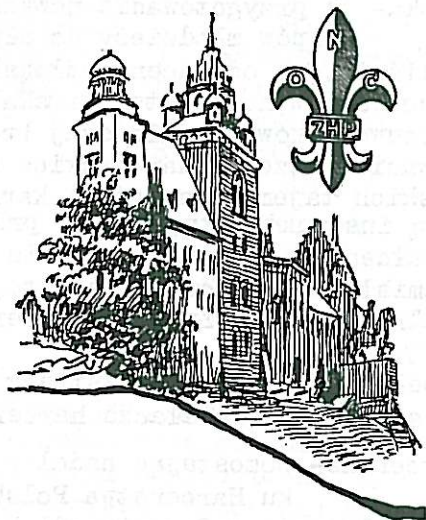
Droga instruktorska - to przygotowanie nowych zastępów młodzieży do służby Bogu, Polsce i Bliźnim, to odpłacenie młodszym harcerzom tego, co sami w harcerstwie zyskaliśmy. Jest to służba przewodników dla młodszą braci harcerskiej w wychowaniu, uczeniu harcerskich umiejętności, harcerskich tajemnic sprytu i karności. - Obierając drogę instruktorską, musimy przejść odpowiednie kształcenie, osiągając stopnie przewodnika, podharcemistrza i harcemistrza, stając się współodpowiedzialnym za losy Związku Harcerstwa Polskiego.

- Możemy także pełnić funkcje administracyjne i z czasem uzyskać stopień działacza harcerskiego.

Droga starszoharcerska - pozostając nadal w Związku Harcerstwa Polskiego, możemy prosić o zwolnienie z Organizacji Harcerzy

i zgłosić się do Organizacji Starszego Harcerstwa.
 - W Starszym Harcerstwie nadal staramy się prowadzić harcerski sposób życia, pracować nad sobą i równocześnie pełnić harcerską służbę dla innych.
 - Służbą dla innych nazywamy w Starszym Harcerstwie pracę społeczną.

Droga Przyjaciół Harcerstwa- Jeżeli nie możemy podjąć się obowiązków w powyższych dwóch drogach, a jesteśmy związani z harcerstwem serdecznymi więzami, wiele w harcerstwie przeżyliśmy miłych i radosnych chwil, pamiętamy czar ognisk obozowych, możemy obrać trzecią drogę, drogą Przyjaciół Harcerstwa i zgłosić się do jednego z Kół Przyjaciół Harcerstwa.
 - Pozostajemy wówczas w Związku Harcerstwa Polskiego jako członkowie współdziałający.
 - Mamy wtedy możliwość brać udział w pracach K.P.H., pomagając nadal harcerskim drużynom w ich poczynaniach.

Do Młodych.

Szukajcie prawdy jasnego płomienia!
 Szukajcie nowych, nieodkrytych dróg...
 Za każdym krokiem w tajniki stworzenia
 Coraz się dusza ludzka rozprzestrzenia
 I większym staje się Bóg!

Choć otrząśniecie kwiaty dawnych mitów,
 Choć rozproszycie legendarny mrok,
 Choć mgłą urojeń zedrzenie z błękitów,
 Ludziom niebiańskich nie zbraknie zachwyków,
 Lecz dalej sięgnie ich wzrok.

Każda epoka ma swe własne cele
 I zapomina o wczorajszych snach...
 Nieście więc wiedzy pochodnie na czele
 I nowy udział bierzcie w wieków dziele,
 Przyszłości podnieście gmach!

Ale nie depczcie przeszłości ołtarzy,
 Choć macie sami doskonalsze wznieść:
 Na nich się jeszcze święty ogień żarzy,
 I miłość ludzka stoi tam na straży
 I wy winniście im cześć!

Ze światem, który w ciemność już zachodzi
 Wraz z całą tęczą idealnych snów,
 Prawdziwa mądrość niechaj was pogodzi
 I wasze gwiazdy, o zdobywcy młodzi,
 W ciemnościach pogasną znów!

Adam Asnyk
 (1838-1897)

WYKAZ ŹRÓDEŁ

1. A.Pawełek: "Młoda Drużyna"
2. J.Hebda : "Zastęp Harcerzy"
3. W.T.Mańkowski: "Kurs Zastępowych"
4. Z.Wyrobek: "Harcerz w Polu"
5. Z.Trylski: "Nowy Podręcznik Obozowania"
6. H.Glass: "Gawędy z Drużynowym"
7. R.Baden Powell: "Wskazówki dla Skautmistrzów"
8. Stopnie i Sprawności Harcerskie.
9. Regulaminy Obowiązujące.

NOTATKI

NOTATKI